

Нові інститути, інституційні явища (структури) та інституційні цінності впливають на мотивацію суб'єктів економічних відносин, що вносить корективи в традиції чи закономірності в економічних відносин. До таких правомірно віднести, наприклад, вплив Хрестових походів на економіку Європи після ознайомлення європейців із східними товарами та попитом на них, великі географічні відкриття та їхній вплив на розуміння в економічній теорії інституту колоній та їхнього впливу на світове господарство, монополізації економіки, створення центральних банків, як фінансової інституції з відповідно новою системою регулювання у світі, зростанням інституту держави в теорії Дж.Кейнса та монетаризму М.Фрідмана, орієнтація на екологічну базову методологію енвайронментології, як інституційної цінності в сучасних умовах і на перспективу.

Етап формування неокласичного синтезу, як нового предмету економічної теорії та методології 70-х років ХХ століття пов'язаний, передусім, з посиленням монополій, стагфляційних проявів. поглибленням глобалізаційних ознак. Значну роль в становленні неокласичного синтезу відіграв Пол Самуельсон Він писав: «Моя точка зору зводиться до загальної неокласичної теорії, яка включає в класичну традицію будь-яку частину кейнсіанського і некейнсіанського аналізу, яка являється придатною для сучасної економіки»[6].

До сучасних напрямків економічної теорії П.Самуельсон відносив: неокласицизм; кейнсіанство, інституціоналізм та неокласичний синтез.

Список використаних джерел

1. Harper, Douglas (November 2001). Online Etymology Dictionary. Economy. Архів оригіналу за 29 січня 2010.
2. Мочерний С.В., М.В. Довбенко. Економічна теорія : підручник. Київ : "Академія". 2004. 856 с.
3. Whately's Introductory Lectures on Political Economy (1831)
4. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%81%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F>
5. Von Mises, Ludwig, 1881-1973. (2008). Human activity: a treatise on economic theory. Sot'sium. ISBN 978-5-91603-002-0. OCLC 881547909.
6. <https://phm.cuspu.edu.ua/nauka/naukovo-populiarni-publikatsii/854-stvorennya-ta-rozvytok-teoriyi-neoklasychnoho-syntezu-v-interpretatsiyi-pola-samuelsona.html>

УДК: 330.101(075.8)

Дубіщев В.П., д.е.н., професор; Жиленко К.С., студентка
(Національний університет «Полтавська політехніка імені Ю.Кондратюка»)
(м. Полтава, Україна)

ЕВОЛЮЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

Правомірно вважати, що економічна наука зародилася у Стародавньому Сході. В надрах натурального господарства східного рабства з властивою йому активною участю держави в економічних процесах розширювалися масштаби товарно-грошових відносин і стають більш злободенними проблеми співіснування державної, общинної та приватної власності.

Протягом першого тисячоліття до нашої ери розвиток економічної науки проявив себе в державах класичного (античного) рабства VIII - VII ст. до н.е., основ економічного вчення Арістотеля і Ксенофонта [1].

Меркантилісти Томас Мен (Англія), Антуан Монкретьєн (Франція), Антоніо Серра (Італія) та інші вчені вбачали багатство в грошах та в активному протекціонізмі, у підтримці експансії торговельного капіталу, сприянні розвитку вітчизняної промисловості, особливо мануфактурної. [2].

Меркантилізм як перша теоретична спроба пояснити суть капіталістичного способу виробництва виник на підставі узагальнення досвіду первісного нагромадження капіталу й вирішував практичні питання прискорення цього процесу.

Фізіократи XVIII ст. на чолі з Ф.Кане вивели економічну теорію на новий якісний рівень. Фізіократія, народжена в 1750 р., була течією економічної думки, яка ґрунтувалася на основній ідеології на незначному втручанні держави в економіку. Течія, заснована на тому, що в економіці було природне явище, що породжує частину терміна "фізіократ" ("physis", природа по-грецьки), який сам регулював ринок. Ф.Кане, як і А.Тюрго, створили одну з перших шкіл проти втручання держави.

Багатство народів А.Сміта, теорії Т.Мальтуса і Д.Рікардо завершили процес становлення класичної політичної економії.

А. Сміт у досліджених про природу та причини добробуту націй вперше сформував концепцію вільного ринку, коли через власний інтерес виграють усі. «Невидима рука ринку» сформована в тріаді земля, праця, капітал і є класичним фундаментом економічних теорій. Особливу значимість природних ресурсів і землі підкреслив Д.Рікардо у теорії ренти.

Марксизм розвинув теорії трудової і доданої вартості,

Маржиналісти австрійської школи, а саме Карл Менгер, Фрідріх фон Візер, Ейген Бем-Баверк та інші вчені сформували теорію граничної корисності, намагаючись описати економічні процеси того часу і надаючи їм логічно-наукове завершення.

Граничні величини, суб'єктивізм, статичність, курс на ринкову економіку, що економічно нейтральна до політики формує економікс А. Маршалла.

Школу неокласиків об'єднує методичний індивідуалізм, раціональність поведінки і ринкова рівновага.

Регуляторні інститути держави були підняті у 1936 році Д.Кейсом, коли кейсіанство сформувало методологію регуляторної політики та особливу роль держави в економічному розвитку.

Макроекономічна теорія монетаризму є однією з головних теорій сучасної неокласичної думки з 1950 років на чолі з М.Фрідманом, що несе витоки від Д.Юма «Нарис про гроші».

Неокласична модель економічного зростання була розроблена Р. Солоу в 1950 – 1960-ті роки. Ця модель показує, як три основні фактори пропозиції – капітал, праця і науково-технічний прогрес – впливають на обсяг виробництва, тобто на економічне зростання.

Кембріджська школа неокласиків представлена економічною теорією А.Маршалла, неокласичною теорією зростання Р.Солоу, Т.Свона. Неокласична доктрина економічного зростання формувалася на базі двох джерел - теорії факторів виробництва, що бере початок від Ж.Сея, Н.Сеніора, Дж.Мілля, Дж.Кларка, та концепції виробничої функції, що враховує взаємодію двох факторів — праці і капіталу.

Історична школа з її методологією XIX – XX ст. (В. Рошер, Б.Гільдебранд, В.Зомбарт, М.Вебер, А.Левицький, М.Туган-Баранівський, А.Муллер та ін) започаткувала якісно новий етап формування економічних знань у світовій економічній науці.

Послідовники А. Мюллера і Ф.Ліста в Німеччині проблему класичної науки вбачали в тім, що абстрактні узагальнення не розкривали всієї глибини економічних явищ і не могли бути використані на практиці. Вони застосовували конкретний індуктивний метод - метод історизму до економіки замість дедуктивного, вивченого класичними та неокласичними теоретиками.

Загальній теорії класиків історична школа протиставляє особливу теорію розвитку національної економіки і, як один з наслідків, підвели наукову думку до інституціоналізу В.Гамільтона, Д.Норта, Д.Гелбрейта.

Нова класична теорія сформувалася в континентальній Європі (Фрайнбурдська школа) німецькою групою вчених. Також на сьогодні існують нова історична і соціальні школи, що знаходяться на узбіччі економічної науки, але мають право на життя.

Сучасні наукові школи:

1. Неокейсіанство – (С. Кузнець, П. Самюельсон, Д. Тобін, Р. Солоу);
2. Неоінституціоналізм – (Д. Марг, Р. Коуз, Дж. Гелбрейт, Д. Норт, М. Бюкенен);
3. Конституційна економіка – формують сучасний економіко-науковий світогляд чи не найбільше.

Різні вчені вказують на вирішення окремих проблем розвитку, та інституціоналіст К. Азармадіс довів, що освіта забезпечує економічний ріст і це важливо для народів Африки і Азії.

Р. Коуз довів, що трансакційні витрати, права власності в інституціональній структурі, чи не єдиний шлях детінізації економіки.

Окремо необхідно охарактеризувати порівняно новий напрям економічної теорії: конституційну економіку, яка передбачає формальне закріплення економічної системи в конституційних нормах: економічній конституції, коли правила економічної гри підводять опортунізм суб'єктів до потреб розвитку суспільства (Дж. Б'юкенен, В. Кемпбел, Р. МакКормік, Р. Толлісон, Р. МакКензі, П. Баренбойм, В. Нерсесянц, Е. Сото та ін.)

В останні роки вчені все більше звертаються в еколого-економічну сферу. Так К. Пінар (Канада) – відстоюючи теорію інституціональних договорів розвиває економічні школи в сфері природокористування, а особливо водокористування.

Список використаних джерел

1. Арістотель: традиція, адаптація, переклад / Упорядник О. Палич. Київ : Дух і літера, 2017. – 184 с.
2. Мешко І.М. Історія економічних вчень: Основні течії західноєвропейської та американської економічної думки : Навч. посібн. – Київ: Вища шк. 1994. – 175 с.

УДК 339.138

Дідечкіна А.Ю., студентка

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

МАРКЕТИНГОВИЙ ПІДХІД В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Підвищення значення маркетингу в Україні останнім часом очевидне. Сучасний український ринок стає все більш насиченим, диференційованим, динамічним і конкурентним. Боротьба за споживача ставить постійно зростаючі вимоги до всіх учасників ринку, й особливо до промислових підприємств.

Завдяки глобалізації ринку українські підприємства мають нагоду застосовувати нові методи ведення бізнесу, в тому числі й маркетингові. У той же час на сьогодні не існує єдиної загально визнаної концепції маркетингу, а різних визначень поняття «маркетинг» налічується близько півтори тисячі.

З погляду сучасної економічної теорії маркетинг розуміється як єдність трьох складових, трьох аспектів - філософії бізнесу, комплексу засобів та інструментів управління і функції управління.

Перший аспект, тобто розгляд маркетингу як філософії бізнесу, означає, що маркетинг - це, скоріше, деяка точка зору. Підприємство будує свою роботу на поєднанні власних інтересів з інтересами споживачів, при виробленні рішень орієнтується на вимоги ринку, досягає своїх цілей через задоволення потреб окремих споживачів і ринку в цілому.

Другий аспект маркетингу - це розгляд його як комплексу засобів та інструментів, за допомогою яких підприємство вивчає ринок і впливає на нього.

Сукупність засобів впливу на ринок називають маркетинговим комплексом (marketing-mix). Елементи цього комплексу об'єднані в чотири групи (концепція «4Р»):